

הנחיות לכתיבת חיבורים אקדמיים בהיסטוריה

1. יש להקפיד מאוד על בחירת **כותרת החיבור**. רצוי לנסח כותרת קצרה וברורה, שתבהיר את תוכן החיבור ומסגרתו הכרונולוגית/נושאית/גיאוגרפית וכד'. בכותרת לא ניתן לכלול את כל הסוגיות שיידונו בחיבור, אך ראוי להבהיר בה מה הסוגיה המהווה את השלד העיקרי שלו, או הבעיה המחקרית המרכזית. אם התקבלה הכותרת כמטלה "מלמעלה", יש לברר היטב מה משמעותה המדויקת. אם ניתן להבינה בדרכים שונות, יש לפתוח את החיבור בהבהרה באיזה מובן מאלה הבאים בחשבון בחרת לטפל בחיבורך.
2. רצוי מאוד **לעדכן את המרצה** או מנחה העבודה בכל שלב ושלב של הכנת החיבור, ולקבל את אישורו להחלטות המתקבלות במהלך הכנתו. הדבר יכול למנוע אי הבנות מיותרות והפתעות בלתי נעימות לאחר הגשת העבודה.
3. לצורך **גיבוש מבנה העבודה**, יש לקרוא תחילה ביבליוגרפיה כללית הנוגעת לנושא החיבור, תוך חיפוש אחר רעיונות, במטרה לבנות ראשי פרקים ראשוניים לעבודה. ראשי פרקים אלה יהוו שלד ראשוני לכתיבה. הם יכולים להשתנות במהלך הכתיבה, אך חשוב ביותר להגיע לרשימה ראשונית כזאת מוקדם ככל האפשר, ואחר כך לגבשם, תוך ליטושם ועדכוןם, בהמשך העבודה. ראשי פרקים אלה יכולים להיות בסופו של דבר שמות הפרקים של עבודה סמינריונית. גם בכתיבת כל אחד מן הפרקים, יש לגבש תחילה את הסוגיות האמורות להיכלל בו, כראשי פרקים משניים (היכולים, אך אינם חייבים, להישאר ככותרות משנה בעבודה). למותר לציין כי ראשי הפרקים, כמו החיבור כולו, חייבים להיות פרי מחשבתו היצירתית של מגיש העבודה.
4. יש לברר היטב לפני הכתיבה מהו הסגנון הנדרש בכל הנוגע **לאפראט המדעי** (הערות שוליים, רשימות ביבליוגרפיות וכד'), ולערוך אותו בעקביות ובדייקנות בהתאם לאותן הנחיות. סגנון אפראט מקובל בכתיבת עבודות היסטוריות מוצג בסוף הנחיות אלה.
5. **סגנון הכתיבה** : לכתיבה העיונית-אקדמית שפה משלה, השונה, כמובן, משפת היום-יום המדוברת, והשונה גם מהשפה בה נכתבת ספרות יפה. הכתיבה העיונית-אקדמית כפופה יותר לכללי השפה הפורמאליים, ומטרתה להציג סוגיה ולבנות טיעונים הנובעים ממנה כך שקורא אינטליגנטי יוכל לעקוב אחריהם ללא קושי הנובע מליקויים בכתיבה. יחד עם זאת, לכתיבה ההיסטורית ממד רטורי/ספרותי. הכתיבה חייבת לעורר עניין, לגרות את סקרנותו של הקורא, ולמנוע את המצב המביך שייאבד עניין בטקסט במהלך הקריאה. לצורך זה יש להימנע מקלישאות סגנוניות (כגון: "בבואנו לדון ב..."; "לסיכום ניתן לומר" וכד'), לכתוב בשפה בהירה ועשירה ככל האפשר, תוך הימנעות מחזרות תכופות על אותם מונחים או ביטויים, ועל סוגיות שכבר נדונו בקטעים אחרים של החיבור. יש להקפיד על כתיבת משפטים שלמים וברורים. עדיף להשתמש במשפטים קצרים, ובעיקר, להקפיד על סימני פיסוק וניקוד (במידת הצורך) החיוניים להבנת הנקרא. לאחר השלמת הכתיבה יש לערוך הגהה קפדנית כדי לנקות את החיבור משגיאות כתיב,

הדפסה השמטות, חזרות מיותרות וכד'. רצוי להימנע משימוש-יתר במונחים לועזיים, בעיקר כשניתן להמירם בביטויים עבריים.

6. כל טקסט אקדמי מורכב מ**פסקאות**. פסקה היא קובץ של משפטים הנוגעים לסוגיה מסוימת. כשהטקסט עובר לדון בסוגיה חדשה, יש לפתוח בפסקה חדשה. הפסקאות הן כלי-עזר לקורא המנסה לעקוב אחר הנאמר בטקסט. יש חשיבות לסדר בו ערוכות הפסקאות בתוך הטקסט. סדר הפסקאות (על פי הגיון כרונולוגי, נושאי או אחר) חייב להיות סביר. במידת הצורך, רצוי להבהיר את הקשר בין הפסקאות במלים הפותחות את הפסקאות העוקבות. בדרך כלל אין להקדיש פסקה נפרדת לכל משפט, ומצד שני, רצוי להימנע מפסקאות ארוכות מדי (בכל עמוד רצוי שתהיינה לפחות שתי פסקאות).

7. חיבור אקדמי ראוי לשמו חייב לכלול **עמוד שער, תוכן עניינים, ורשימה ביבליוגרפית**. הבהרות טכניות, תודות והסברים אחרים שאינם חלק אינטגרלי של העבודה, יש לכלול בהקדמה. עבודות בהיקף מצומצם יותר המשתרעות על עמודים בודדים אינן חייבות לכלול את כל המרכיבים הללו. בכל מקרה, יש להקפיד על **מספור העמודים**.

8. בתום הכתיבה והעריכה, חשוב מאוד **לתת את החיבור לקריאה של חבר/ה או עמית/ה**. הכותב או הכותבת אינם מסוגלים תמיד לבחון את כתיבתם בעיניים ביקורתיות. הקוראים החיצוניים אינם חייבים בהכרח להתמצא בנושא העבודה. די אם ישלטו היטב בשפת הכתיבה, יקראו את החיבור בעיניים בוחנות, ויעירו הערות ביקורתיות ובונות.

הנחיות לרישום מראי מקום ועריכת רשימות ביבליוגרפיות

1. הערות שוליים

יש להביא מראי מקום מדויקים בצורות הבאות:

א. הפניה למאמר בכתב-עת:

Stanley Chojnacki, "Measuring Adulthood: Adolescence and Gender in Renaissance Venice," *Journal of Family History*, 17, no. 4 (1992), p. 371.

(שם כתב-העת מודגש באנגלית באמצעות רישום בגופני *talics* או, לחילופין, באמצעות הדגשה בקו מתחתיו).

ב. הפניה למאמר בקובץ:

Roberto Sabatino Lopez, "Hard Times or Investment in Culture", in Karl .H. Dannenfeld (ed.), *The Renaissance: Medieval or Modern*, (Boston, 1959), p. 60

ג. הפניה לספר:

Raymond De Roover, *The Rise and Decline of the Medici Bank, 1397-1494*
(Cambridge, Mass., 1968), p. 59.

ד. הפניה לערך באנציקלופדיה:

צבי ורבלובסקי, "רפורמציה", האנציקלופדיה העברית, כרך לא (ירושלים ותל-אביב, תשל"ט), ע"ע
192-392.

(יש להקפיד לציין את מחבר הערך)

ה. הפניה לחיבור שהוזכר בהערה הקודמת:
שם, עמ' 292.

Ibid., p. 292. : בלועזית.

ו. בהפניה לעמוד בחיבור שכבר צוטט, אך לא בהערה הקודמת, ניתן לנקוט באחת משתי השיטות הבאות:

De Roover, *The Rise and Decline*, p. 149.

או בהמרה לעברית:

דה רובר, בנק מדיצ'י, עמ' 941.

אם נזכר לפני כן רק חיבור אחד של אותו מחבר:

De Roover, *op. cit.*, p. 149.

או:

De Roover, p. 149.

או בעברית:

דה רובר, עמ' 941.

2. רשימה ביבליוגרפית

א. יש לכלול ברשימה הביבליוגרפית שבסוף העבודה את כל החומר שצוטט בעבודה, בסדר אלפביתי של שמות המחברים, כששמות המשפחה שלהם קודמים לשמותיהם הפרטיים (דהיינו בסדר הפוך לזה שבהערות השוליים).

ב. נהוג בדרך-כלל להפריד בין מקורות לספרות-מחקר. יש להפריד בין פרסומים באלפבית עברי לאלה באלפבית לועזי.

ג. את שמות המאמרים יש להביא בין מרכאות ואילו את שמות הספרים ושמות כתבי העת והקבצים יש להדגיש בקו או בגופנים נטויים (italics). באנגלית יש להשתמש באותיות דפוס בראש המילים (פרט למילות קישור), הן בכותרות המאמרים, והן בשמות הספרים וכתבי העת.

ד. ברישום מאמרים בכתבי-עת וערכים באנציקלופדיות יש לציין את העמודים שבהם כלול המאמר או הערך בשלמותו. כוון הכתיבה קובע את סדר העמודים (מהמספרים הנמוכים לגבוהים). ברישום ספרים ברשימה הביבליוגרפית אין צורך בציון העמודים שבהם נעשה שימוש.

דוגמאות לרישום פריטים בביבליוגרפיה:

1. ערך באנציקלופדיה:

ורבלובסקי, צבי, "רפורמציה", האנציקלופדיה העברית, כרך לא (ירושלים ותל-אביב, תשל"ט), ע"ע 291 - 293

2. ספר:

De Roover, Raymond, *The Rise and Decline of the Medici Bank, 1397-1494* (Cambridge, Mass., 1968)

3. מאמר בקובץ:

Lopez, Roberto Sabatino, "Hard Times or Investment in Culture", in Karl H. Dannenfeld (ed.), *The Renaissance: Medieval or Modern?* (Boston, 1959), pp. 54-66.

4. מאמר בכתב-עת:

Chojnacki, Stanley, "Patrician Women in Early Renaissance Venice", *Studies in the Renaissance*, 21 (1974), pp. 176-203.

דוגמא לרשימה ביבליוגרפית:

חולדאית, תמר, "גידול ארנבות בסקוטלנד של ימי הביניים", ימי הביניים עכשיו, 5 (2013), ע"ע 76-35.

שאולי, גדליהו, "עכברי השדה במערכת המשפט של ימי הביניים", חיות ומשפט, 4 (2025), ע"ע 7-15.

תלמודי, שפרה, "חמורים ופרידות בקפריסין בתקופה הצלבנית", צלבנים ושאר ירקות, 6 (2012), ע"ע, 76-52.

Abramson, George W., "Medieval Kittens", *Historical Cats*, 4 (2015), pp. 45-76.

Bench, Ruth, "The Use of Dogs in Medieval Pharmacies", *The Alternative Middle Ages*, 5 (2014), pp. 56-76.

Cliff, Montgomery, *Animals in Medieval Rituals* (Washington, D.C, 2010).

Shultheiss, Alfonso, "Anakonda Snakes in Medieval Brazil", *Medieval Brazil*, 2 (2020), pp. 19-33.

Schwarzeneger, Arnold, "Bodybuilding Among Medieval Apes", *Proceedings of the California Medieval Academy of Sciences*, 19 (2015), pp. 51-70.

Tartaruga, Giovanni, "The Role of the Turtle in Medieval England", *Past and Future*, 33 (2019), pp. 3-21.

Wallerstein, Gertrud, *History of the French Frog in the Middle Ages* (Oxford, 1999).

בנימין ארבל